Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Cursus studiorum monasticorum, sive series sublimium disciplinarium - Cod. Ettenheim-Münster 99-110

Thelogica universa - Ettenheim-Münster 107 - Tom. I

Cartier, Gallus

[S.l.], 1745

Caput secundum

urn:nbn:de:bsz:31-111007

Visual Library

Alii vocantur Sapientiales, in quibus nempe vera Sapientia exponitur: Suntque in Veteri Testamento isti quinque, Proverbia, Ecclesiastes, Cantica Canticorum, Sapientia, et Ecclesiasticus. In Novo autem 21. numerantur: Quatuordecim Epistolae S. Pauli: Duae S. Petri: Tres S. Joannis, una Jacobi, et Judae una. In quibus Novae Legis Sapientia per exempla atque praecepta secundum Christum beatè vivendi plenissimè traditur.

Alii denique Prophetici nuncupantur, in quibus futura praenuntiantur; Suntque in Veteri Testamento hi octodecim: Liber Psalmorum Davidis, Isaias, Jeremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, et alii duodecim Prophetae Minores. In Novo autem Apocalypsis, in qua Status Ecclesiae Christi futurus praedicitur.

Caput Secundum.

De Veritate, et integritate Sacrae Scripturae.

Duo praesenti Capite examinanda et disutienda suscipimus: 1.o Num libri, qui Sacrâ Scripturâ universim continentur, veri sint, et non supposititii. Ubi notandum, quod veritatis nomine hic non intelligatur Sententiarum, quae in Scripturis continentur, conformitas cum veritate, sed realitas, ut loquuntur; Sequaritur, utrum Scripturae, quae dicuntur Sacrae, sint veri libri, prout verum opponitur supposito, ut jam dictum.

2.do Num hi Sacri Libri integri,

idest, incorrupti ad nos fuerint perlati. His ita præmissis, quantùm ad primum ponitur

Conclusio prima.

Libri, qui universim Sacrâ Scripturâ continentur, non sunt libri Supposititii, sed omninò veri.

Prob. Illi libri non sunt Supposititii, sed omninò veri, qui communi existimatione exarati fuerunt ab iis Auctoribus, quibus tribuuntur, et iis circiter temporibus, quibus Scripti feruntur. Atqui libri omnes, qui Sacrâ Scripturâ continentur, communi existimatione exarati fuerunt ab iis Auctoribus, quibus tribuuntur, et iis circiter temporibus, quibus Scripti feruntur. Ergo non sunt libri Supposititii, sed omninò veri.

Major constat. Enimverò non minor utique ratio habenda est Sacrorum Scripturæ librorum, quàm aliorum antiquorum tam Ecclesiasticorum, quàm Profanorum librorum, utputà Commentariorum Cæsaris, Operum Ciceronis, S. Augustini, &c. Atqui alio argumentô probari non potest, hos Auctorum istorum, ut et plurimorum aliorum Veterum Scriptorum libros et Opera, non esse libros Supposititios sed veros, quàm quòd quovis Sæculô adscripti fuerint Auctoribus, quorum nomina præ se ferunt; existimatúmque sit, eos fuisse Scriptos iis circiter temporibus, quibus Scripti feruntur. Ergo à fortiori ratione libri S. Scripturâ contenti suscipiendi sunt tanquam omninò veri nec Supposititii, si communi existimatione exarati fuerunt ab iis Auctoribus, quibus tribuuntur, et iis circiter

temporibus, quibus Scripti et exarati ferun- 7.
tur.

Ob. Min. Judei, qui Moysis ætate vixe-
runt, Pentateuchum suis posteris tradide- 3. 12
runt, tanquam germanum idius fœtum, et si non modò eorum scelera, sed et Legem ipsis summè molestam ac terribilem continaret. Idem dicendum de aliis S. Scriptura Libris in Canone Hebræorum contentis; quippe quos Judei horum Librorum Scriptoribus coetanei filiis suis ac popularibus tanquam ab ùs, quorum nomina præ se ferunt, Scriptos commendarûnt; atque sic, nunquam interruptâ serie temporum, ad posteros delati fuerunt.

Eodem prorsùs argumentô contendimus, Novi Testamenti Libros esse genuinos seu veros, Scriptosque ab ùs Auctoribus, à quibus Scripti dicuntur, et ùs temporibus, quibus Scripti feruntur. Qui enim audierunt Apostolos Christiani, filiis et posteris suis eosdem libros velut genuinos Apostolorum et Evangelistarum partus tradidêre, sicque ad nostram usque ætatem de manu ad manum, ut ita dicam, pervenêre.

Hinc factum est, ut Judæorum Synagoga ad nos usque detulerit Veteris Testamenti libros. Hinc etiam Ecclesia Christiana à suis incunabulis usque ad hæc nostra tempora pro veris ac genuinis habuit omnes libros, qui Biblìs continentur, prout ubi de singulis his sacris libris nobis erit sermo clarè demonstraturi sumus.

Concludendum igitur, vel omnes totius Mundi historias pro fabulis esse haben-

8. das, neque ullius hominis testimonium valere ad faciendam fidem de facto aliquo; quod asserere profectò extremæ esset dementiæ, vel quòd Libri S. Scripturâ contenti sint veri Libri, ipsorumque autores verè extiterint. Non enim magis verum est, Alexandrum, e.g. et Cyrum olim extitisse, quàm Moysem, aliosque, qui Sacra Biblia conscripserunt.

Conclusio Secunda.

6. Libri, qui S. Scripturâ continentur, sive Veteris sive Novi Testamenti, omnes integri ad nos perlati fuerunt, saltem quoad partes ipsorum substantiales, quæ fidem nempè, moresque respiciunt.

Prob. Conclusio, quantùm ad Veteris Testamenti Codices, 1.º ex Scripturâ. Christus Matth. 23. auditores suos hortatur, ut, quæcumque ipsis dixerint Scribæ et Pharisæi, hæc ipsi servent: Super Cathedram Moysi, inquit, sederunt Scribæ et Pharisæi, quæcumque ergo dixerint vobis, servate. Item Joan. 5. idem Servator noster Judæos ad scrutandas Scripturas invitat: Scrutamini Scripturas, inquit, illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me. Atqui non ita absolutè, et sine ullâ præmonitione auditores suos hortatus fuisset, ut Verbi Divini corruptores audirent, et eorum ex Scripturâ allegata sequerentur; neque ipsos Judæos scrutari jussisset eas Scripturas, quas ipse omninò et præsertim in iis, quæ ad fidem et mores pertinent, cor-

ruptas scivisset. Ergo integra et incorrupta erant, et ut tales ad nos usque perlata fuerunt. #9.

Adde, quòd testimonia, quæ à Christô et Apostolis ex Veteri Testamentô adducta sunt, omnia nunc etiam inveniantur in Moyse et Prophetis iisdem planè verbis, quibus ab illis adducta fuêre. Manet ergo, libros, qui sacrâ Scripturâ continentur, nunquam fuisse depravatos, saltem quoad substantiam, et ea, quæ fidem, moresque spectant.

Prob. 2do ipsorum Judæorum testimonio: Tanta fuit ipsorum erga sacros codices religio, ut potiùs mortem eligerent, quàm ut paterentur, eos, vel in minimô quòd fidem moresve spectaret, immutari. Ergo nec immutati aut depravati fuêre. 5.13

Ant. prob. ex Philone*: Scribit ipse, quòd usque ad tempora sua, per spatium amplius quàm duorum millium annorum, ne verbum quidem fuisse unquam in Lege, idest, in Sacris Veteris Testamenti Libris, mutatum, et quemlibet Judæum centies potiùs mortem subiturum, quàm ut patiatur Legem in aliquo mutari. (9)

* lib. de egressu filiorum Israël ab Ægyptô apud Euseb. lib. 3. præparat. evang. c. 2.

Prob. 3tio ex SS. Patribus. Pro omnibus sufficiant Hieronymus et Augustinus: Prior tuetur, Scripturas Veteris Testamenti ab Hebræis nunquam fuisse vitiatas, quia aliàs Christus et Apostoli crimen istud illis exprobrassent: Nunquam, inquit*, Dominus et Apostoli, qui cætera crimina arguunt in Pharisæis, et Scribis, de hoc crimine, quòd erat maximum retinuissent. S. Augusti- (e)

* Ad c. 6. Isai.

(§) * lib. 15. de Civ. c. 15. 16. nus verò asserit,* Judæos nec potuisse nec voluisse Sacros depravare Codices: Anne credibile est, inquit, ipsos Codicibus suis voluisse eripere veritatem, ut nobis eriperent auctoritatem, vel per totum orbem dispersos potuisse in hoc conspirare nullo contradicente.

Cum enim in singulis familiis, saltem Tribûs Levi, ut potè Altaris ministerio consecratæ, asservarentur Sacri Codices et ubique terrarum eos Judæi penes se haberent; impossibile fuisset, ut substantialis corruptio in aliquibus Capitibus fieret, quin eam aliqui observassent, eidemque pro viribus obstitissent; præsertim cùm Judæi incredibili Zelô ac reverentiâ Sacros prosequerentur Codices; prout jam tum ex Josephô, tum ex Philone ostendimus.

Prob. 4tò Ratione Theologicâ. Si Judæi fortè in Christianorum odium depravare voluissent Sacras Scripturas, tum vel maximè id egissent quoad vaticinia de Christo, necnon loca illa, quibus præcipua Religionis Christianæ Capita contineri perhibentur. Atqui eas quantùm ad hujusmodi loca et vaticinia non depravarûnt; siquidem in iis ipsorum Codices optimè cum nostris concordant, et solummodò quoad nullius ferè momenti res, et quæ nec fidem nec mores spectant, ab his recedunt, &c. Ergo Judæi Sacras Scripturas nullatenùs depravarûnt, &c.

Adde, quòd, si aliqua substantialis depravatio facta fuisset à Judæis in libris Legalibus; eam utique ipsorum adversarii Samaritani, apud quos etiam erant libri isti,

illis objecissent; et vicissim, si à Samaritanis hæc depravatio facta fuisset, hanc utique ipsis etiam exprobrassent Judæi. Atqui neutri hoc fecerunt, prout constat. Ergo et hi Sacri libri ab ipsis neutiquam fuêre depravati, p.

Confirmatur. Ex Sacris Veteris Testamenti Codicibus, prout patet, petuntur invicta pro Christianæ Religionis veritate argumenta. Ergo Dei in suam Ecclesiam providentiæ repugnare videtur, si passus fuisset, ut substantialis depravatio in illis à Judæis fieret; sic enim non invicta duntaxat, sed imbecillia, imò falsa essent plerique ea argumenta, quæ in Christianæ Religionis confirmationem ex iis adducuntur. Unde observat S. Augustinus*, ideò Dei providentiâ permissum esse, ut Judæi per totum orbem dispergerentur, quò ubique proferent monumenta fidei nostræ. Ut Judæi, inquit, tanquam Capsarii nostri libros nostros circumferrent, ut cùm Pagani non credunt, quæ nos de Christô prædicata fuisse dicimus, quasi essent à nobis conficta, mittamus ipsos ad inimicos fidei nostræ Judæos, qui libros nostros circumferunt, quibus eadem habentur, quæ nos prædicamus.

(g) * lib. 18. de civ. c. 46.

Quantum ad Sacros Novi Testamenti Codices eadem profectò argumenta, quæ Veteris Testamenti Librorum integritatem probant, etiam pro illis faciunt.

6. 14

12.

1º enim, Libri Novi Testamenti iidem sunt, et eodem modô, quantùm ad res, quæ fidem et mores spectant, reperiuntur apud Sectas alioqui sibi invicem infensissimas. Ergo depravari non potuerunt in rebus ad fidem et mores pertinentibus.

Ant. apertum est, et solâ variarum Sectarum Bibliorum lectione comprobatur.

Prob. Cons. Vel hæc depravatio à Catholicis tentata fuisset, vel ab Acatholicis. Neutrum dici potest. Ergo p.

Pb. min. Non primum: idenim ipsis exprobrassent Acatholici. Nec secundum; nam crimen istud arguissent Catholici. Ergo nec à Catholicis, nec ab Acatholicis, adeoque neutiquam depravatio hæc facta fuit.

Argumentum hoc illustratur exemplis penè innumeris, quorum hæc duo duntaxat referimus: Marcion, ut testatur Tertullianus*, plurima ex Novô Testamentô abstulit, sed illa notavit Epiphanius*; atque in nostris Græcis Codicibus rectè habentur. Ariani quoque abstulerant ex Evangeliô Joannis c. 4. hæc verba: Spiritus est Deus; at id indicavit S. Ambrosius*; et nostri Græci Codices omnes testimonium istud referunt.

h * lib. 5. advers. Marcion.

i * Hæresi 42.

k * lib. 3. de Spiritu S. c. 11.

Pb. 2do. Nec tempus, nec modus, nec auctores hujusmodi depravationis afferri possunt. Ergo fictitia videtur.

Pb. 3tio Episcopi tum in Conciliis, tum in suis Diœcesibus graves illas Scripturarum sacrarum corruptiones, si quæ alibi tentatæ fuissent, utique deteriissent; imò et singuli ferè Sacerdotes, cùm in horis Canonicis nonnihil ex S. Scripturâ legere teneantur. Atqui nec Episcopi, nec alii Sacerdotes hujusmodi depravationes usquam deteserunt. Ergo nec factæ fuerunt. Adeque necessariò sequitur, Sacros tum Veteris, tum Novi Testamenti Codices nusquam quoad substantiam fuisse corruptos, sed integros ad nos usque perlatos fuisse.

Dixi quoad substantiam; enimverò controvertitur, an non saltem in levioris momenti rebus, et quæ nec fidem nec mores spectant, vitiati fuerint Sacri Codices isti?

Qui ultimis hisce temporibus ab Ecclesiâ Romanâ discesserunt, tuentur Hebræum Veteris Testamenti textum purissimum ad nos fuisse perlatum, atque ideò omnia, quæ aliis editionibus continentur, adeum examinari et emendari debere. Ita Calvinus in Antidotô Concilii Tridentini; Kemnitius in examine ejusdem Concilii; et Georgius Major præfatione in Psalmos.

At contrà solidè contendunt Catholici, hodiernum Veteris Testamenti Hebraïcum textum non ità purum esse, ut nulla saltem levis momenti errata, et menda in quibusdam illius dictionibus reperiantur,

14.
~~18.~~ quæ quidem sensum ipsum aut parum, aut nihil immutent; atque etiam in Novi Testamenti libris hujusmodi menda quædam irrepsisse; cum quibus pointur

Conclusio Tertia.

7. Sacris Libris tum Veteris tum Novi Testamenti errata quædam et menda inveniuntur aspersa.

Prob. conclusio 1.° quoad Veteris Testamenti Codices. Quia interdum integræ sententiæ desunt in Hebraïco textu, quæ tamen leguntur in Versione Septuaginta Interpretum, ut et in Latinâ S. Hieronymi ex Hebraeâ versione. Sic in Hebraïcô deest tota hæc sententia Exodi. 2. Alium quoque genuit, et vocavit nomen ejus Eliezer, dicens, Deus Patris mei auxiliatus est mihi, et liberavit me de manu Pharaonis. Eam tamen referunt Septuaginta, et Hieronymus.

2.° Psal. 18. Hebraïci Codices legunt, In omnem terram exivit linea seu perpendiculum eorum. Septuaginta autem verterunt: Sonus eorum.

3.° Psal. 21. legunt omnes Christiani, foderunt manus meas et pedes meos. At textus Hebraïcus locô foderunt legit, sicut leo, quod apertè mendosum est.

Denique, ut plura alia omittamus, Isaiæ 9. textus hebraicus legit, vocabit admirabilis &c. cùm tamen versiones omnes, Patres omnes, et ipsa Sacra Scriptura contextus demonstrent, legendum esse, vocabitur admirabilis, Deus fortis, Pater futuri sæculi; hinique inferri debeat,

7
pag. 18

hæc epitheta tribui filio, non autem Patri æterno.

Calvinus ipse, qui textum hebræum fontem purissimum non semel appellat, ad hunc Isaiæ textum, sui parum memor, hæc adversus Judæos eloquitur: Nequeat, quòd oblatrent Judæi, et si lectionem invertant; hoc est nomen, quod vocabit eum Deus, fortis, Pater futuri sæculi; ac denuum hoc unum filio reliquum faciant, ut sit Princeps pacis: quorsum enim epitheta in Deum hoc loco congesta forent?

Concludendum ergo, Hebraicum fontem, quem nunc præ manibus habemus, non ita semper limpidum, et purum esse, ut non interdum turbidus fluat.

Profectò Ludovicus Capellus celebris præteriti sæculi Calvinista plusquam mille locis vitiatum esse textum hebraicum ostendit in suâ critiâ sacrâ.

Habent igitur Scripturæ Hebraïcæ suos errores, qui in textum irrepserunt partim oscitantiâ et insitiâ librariorum, præsertim, cùm in habræo facilè sit errare ob litterarum quarumdam similitudinem; partim negligentiâ, aut ignorantiâ, vel etiam malignitate Rabbinorum, qui puncta litteris hebraïcis addiderunt. Cùm enim dictiones hebraïcæ variis modis legi possint, si punctis careant; mirum non est, si aliquando ipsi quoque in punctorum notatione à verò aberraverint.

Potest etiam esse, ut ex pravò in Christum affectu, et odiò ea lectio inter-

dum ipsis magis probata fuerit, quæ minùs Christianis favebat.

Cæterùm, ut diximus, tanti momenti non sunt ejusmodi errores, ut in iis, quæ ad fidem morésque pertinent, Scripturæ Sacræ integritas desideretur; plerumque enim tota variarum lectionum discrepantia in dictionibus quibusdam posita est, quæ sensum vel parùm, vel nihil immutant. Errores autem, qui ex additione punctorum acciderunt, nihil omninò veritati officiunt: puncta enim hæc exteriùs sunt addita, nec textum ipsum variant. Itaque possumus, si velimus, ea detrahere, et aliter legere.

Quòd verò Græcos Novi Testamenti Codices attinet, nemo dubitat, quin editio Apostolica summæ sit auctoritatis: attamen in eam etiam aliquos errores saltem negligentiâ librariorum, aut eorum ignorantiâ interdum irrepsisse varia exempla demonstrant, quorum aliquo duntaxat refere placet.

1°. Corinth. c. 15. v. 47. nostra vetus latina legit: Primus homo de terrâ terrenus, Secundus homo de cœlô cœlestis, quam lectionem ipse Calvinus probat. At Græci Codices constanter habent: Secundus homo Dominus de cœlô. Quam depravationem ex corruptionibus Marcionis Librariorum vitiô manisse testatur Tertullianus.* (* lib. 5. cont. Marcion.

2°. Corinth. 7. v. 33. et 34. Nos legimus: Qui cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodò placeat uxori, et divisus est: et mulier innupta, et virgo cogitat, quæ Domini sunt, &c. At Græci Codices longè aliter habent; nam idem di-

visus est conjungunt cum sequentibus hoc modò: divisa est uxor et virgo, quam lectionem S. Hieronymus affirmat*, non esse Apostolicæ veritatis. 17.

m * lib. 1. cont. Jovinian.

3tio Rom. 12. v. 11. Nostra versio sic habet: Domino servientes, eámque esse verissimam testatur S. Hieronymus*; asseritque, in emendatis Græcis Codicibus haberi Domino, non verò Tempori, quod habent plerique Græci Codices. Ita etiam, prout nos legimus, explicarunt in suis Commentariis Origenes, Chrysostomus, Theophylactus, et alii Patres Græci.

n * Epist. ad Marcell. quæ incipit: Post priorem.

8va Pag. 16

4to Denique, ut plura alia omittamus, constat, in plurimis Græcis Codicibus deesse multas veræ Scripturæ partes, ut historiam adulteræ Joan. 8. Ultimum Caput Marci. Testimonium de SS. Trinitate Joan. 1. et alia, de quibus suis locis agemus.

Constat etiam, quædam in omnibus Græcis Codicibus inveniri, quæ non sunt partes divinæ Scripturæ; ut Matth. 6. Orationi Dominicæ additur: Quia tuum est regnum et potentia, et gloria in sæcula. Hæc verba non esse de textu sed à Græcis deinceps addita, vel ex eò intelligi potest, tum quòd Tertullianus, Cyprianus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus Orationem Dominicam exponentes nec vel minimam horum verborum faciant mentionem, cùm tamen Græca linguæ ignari non fuerint; tum quòd Græci in suâ Liturgiâ retinent quidem hæc verba, sed non continent cum oratione Dominicâ.

18.

Solvuntur Objectiones.

8. Ob. 1º contra 1mam Conclusionem: Communis et vera est paroemia, quòd tempus omnia consumat. Atqui plurima, ab eô tempore, quo plerique Veteris Testamenti Libri, si qui unquam veri fuerunt, scripti dicuntur, effluxêre annorum millia. Ergò et eos tam longum tempus consumpsisse dicendum est; adeoque ii, quos nunc habemus, sunt supposititii.

Resp. 1º Neg. maj. adducta enim paroemia non est vera universaliter, ut patet ex quamplurimis monumentis, quæ jam à pluribus annorum millibus adhuc perstant; necnon probant tot libri, qui etiam ante aliquot annorum millia à certis suis auctoribus conscripti adhuc hac nostrâ ætate supersunt; atque de sæculô in sæculum continuâ Majorum nostrorum diligentiâ ad nos perlati fuerunt, quod negare nemo, qui ratione et judiciô utitur, audebit.

Resp. 2º. Dei, cujus existentiam nec ipsi Athei negare ~~haud~~ possunt, ut ostendimus in Metaphysicâ, et suô locô fusiùs adhuc ostendemus, providentiæ magnam inferri injuriam, si allata paroemia ad eos libros adaptetur, qui divinam continent revelationem hominum saluti omninò necessariam, et in quâ Religionis summa consistit, quasi verò ei curæ non fuisset hos libros tueri.

9 Ob. 2do Pentateuchus, et Libri Prophetarum nominibus insigniti in Captivitate Babylonicâ unà cum Templô et Urbe Jerosolymitanâ incendiô periêre, prout libri illi, quos tanquam divinâ revelatione conscriptos penes nos retinemus, ipsimet

faciunt fidem. Ergo hi ipsi nequeunt esse 19.
libri illi, quos à Moyse et Prophetis Scriptos
tuemur; adeoque sunt recentioris ævi
et supposititia Scriptura.

Resp. Dist. Ant. Pentateuchi et libro-
rum à Prophetis Scriptorum exemplaria,
quæ tunc in Templo asservabantur, igne
consumpta fuerunt, conc. Alia eorum-
dem librorum exemplaria penes alios Pro-
phetas, et Legis Doctores asservata, neg. ant.

Certè Jeremias, Ezechiel, Daniel,
Tres Vateri, post Templi incendium et ever-
sionem, ac ipso Babylonica Captivitatis
tempore Sacros Codices adhuc legebant.
Nec postèa etiam Zorobabel, qui capti-
vos reduxit, et Altare juxta Legem Moy-
sis erexit, Legis ipsius Codice caruit. Es-
dras quoque finitâ hac captivitate, li-
brum Deuteronomii coram populô legit.
Ergo non omnia Sacrorum ~~lib~~ librorum
horum exemplaria in memoratô Tem-
pli incendiô interiisse dici possunt.

Urg. Celebres quidam Patres, ut
Clemens Alexandrinus, Irenæus, Tertulli-
anus, Theodoretus, omnium verò aper-
tissimè Basilius*, docent, Scripturam
Sacram universam periisse tempore Cap-
tivitatis Babylonicæ, quando scilicet ci-
vitas eversa, et Templum incensum fuit,
ac deinde ab Esdra rursum fuisse com-
positam ac reparatam. Ergo p.

Confirmatur ex libro 2. Esdræ c. 2.
ubi simile quid refertur.

Resp. 1°. ~~neg. conseq.~~ Etsi con-
cedatur, id memoratos Patres dixisse, ta-
men verum manet, Sacros illos Codices

Prima
C. Pag. 27.

* Epist. ad Chilon.

esse geminos et integros; ajunt enim Patres, illi, qui Sacram Scripturam in illo Templi incendiò periisse autumant, eandem ab Esdrâ Spiritu Sanctò dictante fuisse restauratam.

Resp. 2.do neg. cons. Hac opinio non alio nititur fundamentò, quàm testimoniò libri 4. Esdræ c. 14. At liber iste non modò apocryphus est, et ab Ecclesiâ Catholicâ nunquam receptus, sed etiam multis in locis redolet fabulas Judaïcas, et hoc ipso capite 14. non aliter loquitur de quibusdam libris occultis, et perfectioribus, quàm omnes Thalmudistæ faciant de suâ Cabalâ*. Unde multum est argumentum, quod ex eo deducunt S. Basilius, et fortè alii, ut potè ab eodem librò decepti.

(M) * Thalmudistæ dicuntur ii, qui Thalmudii sectatores sunt et expositores. Thalmud autem est liber explicationem seu expositionem Legis Judaïcæ, in se complectens, seu est Corpus totius Juris Sacri Judæorum. In duas partes distribuitur, quarum una Misna, altera Gemara nuncupatur. Misna secundam legem sonat, continetque traditiones Doctorum Judæorum. Gemara autem idem est ac complementum, quâ scilicet ultima manus Misnæ est imposita. Utraque absurdis fabulis abundat. Cabala à voce hebræâ Kabbalah quæ propriè Traditionem significat, specialiter ~~autem~~ apud Judæos sumitur pro occultâ summorum divinorum Lex Domini.

Ad confirm. neg. quòd simile quid memoretur lib. 2. Esd. c. 8. quin potiùs contrarium ex eo colligitur. Sic enim legimus v. 1. Dixerunt Esdræ Scribæ, ut adferret librum Legis Moysi ..... Attulit ergo Esdras &c. Non dixerunt, ut iterùm componeret librum Legis, sed ut afferret; quia sciebant illum adhuc inveniri. Unde, prout jam adnotavimus, etsi Scriptura, quæ publicè servabatur in Templo, fuerit igne consumpta, et perierit; tamen incredibile est, non fuisse etiam aliqua exemplaria, vel certè partes eorum apud privatos homines, et præcipuè apud Ezechielem, Danielem, Jeremiam, Aggæum, Zachariam, Mardochæum, et ipsum Esdram, qui tunc in vivis erant, et quibus sine dubiò cura fuit

Ob. 3tio cont. 2dam Conclusion. Idèo asseritur, Judæos non depravasse libros Veteris Testamenti quoad partes Substantiales, quia id fuit impossibile. Atqui reverâ fuit possibile. Ergo p. Pb. Min. Judæi ubique terrarum dispersi astricti erant decretis Rabbinorum, qui primùm in Palestinâ, posteà Babylone judicabant de rebus ad Religionem pertinentibus. Atqui hi Rabbini in odium Ecclesiæ Christianæ facilè consentire potuerunt in Sacrorum Codicum depravationem. Ergo in omnes Judæorum Synagogas irrepere potuit aliqua etiam Substantialis Sacrorum librorum depravatio.

Resp. neg. min. Ratio est 1o. quia moraliter est impossibile, ut Rabbini, qui ex toto orbe confluebant in Palæstinam et Babylonem, ut Synedrim agerent, consenserint nullo prorsus exceptò, in corruptionem istam. 2o. Non in Judæorum tantùm, sed et Christianorum manibus erant Codices Veteris Testamenti; ac proinde Christiani corruptionem illam Judæis exprobrassent, si eam vel tentare ausi fuissent. 3o. Detur Adversariis, Rabbinos absolutè loquendo, potuisse depravare Sacros Codices, certum tamen est, eos ab ipsis actu depravatos non fuisse; nam quamvis ineptas et nugatorias expositiones tradiderint, nihilominus Legis et Prophetarum verborum corticem, usque ad Superstitionem servarunt.

Ob. 4to Multa errata irrepserunt in Sacros tum Veteris, tum Novi Testa-

21 ~~22~~ 10.

rum mysteriorum Scientiâ ac interpretatione "S. Scripturæ" quæ fit per significationes abstrusas et singulares, quæ vel verbo alicui vel cuilibet earum litterarum, quibus componitur, tribuuntur, undè, variis earumdem combinationibus, ex S. Scripturâ eruuntur explicationes longè diversæ ab iis, quas reverâ et propriè significare videtur.

2da pag. 18.

11.

~~26.~~ menti Codices, prout ipsimet advertimus. Ergo re ipsâ fuêre depravati.

Resp. Dist. ant. Inrepserunt errata, quæ non sunt contra fidem et mores, com. quæ sunt contra fidem et mores, neg. ant. Ea levioris momenti errata à Judæis malitiosè facta non fuerunt, cùm non sint ex iis capitibus, in quibus à Christianis dissentiunt, sed aut Scribarum inuriâ, aut casu aliquô fortuitô contigêre. Sed quidquid sit hac de re, et quamunque demum ratione hæc errata sacris libris inrepserint, sufficit, quòd fidem aut mores non tangant, ut S. Scripturæ integritas sua illibata servetur. vide ea, quæ supra diseruimus.

12 Ob. 5.tò Ipsimet Judæi fatentur, loca quædam aliter olim lecta fuisse, ac habent hodierni Codices, quibus in Synagogis suis utuntur. Ergo depravati fuerunt Judæorum Codices. Ob. ant. Consentiunt Rabbini, nonnulla mutata fuisse à Sapientibus, et inserta Codicibus hodiernis; quas mutationes vocant Scribarum correctiones. Ergo p.

Resp. 1.o cum Bellarminô, fictitiam esse illam Sacrorum Codicum correctionem, quam Judæi prædicant.

Resp. 2.do Correctionem illam, si quæ facta est, præstitam fuisse ab Esdrâ, ac posterioribus Prophetis, qui Sacros libros post captivitatem Babylonicam ~~ac~~ recognovêre, quique, collatis inter se antiquis Codicibus, ger-

manam restituerunt lectionem, quæ in hodiernis Codicibus reperitur; unde si aliter, ac nunc, in aliquibus Codicibus olim lectum fuit, erratum est, quod Esdras Propheta, et Judæorum Synagoga correxerunt:

Confirmatur Responsio. Omnia, quæ nunc extant, exemplaria Hebraïca legunt secundùm illas correctiones. Præterea omnes antiquæ Versiones, etiam illæ, quæ ante Christi adventum, exaratæ fuerunt, continent eas mutationes, in iisque cum Hebraïs Codicibus conveniunt, prout videre est in Versione Septuaginta Interpretum, et vulgatâ Latinâ.

Ob. 6.to Justinus Martyr in Dialogo cum Tryphone, Irenæus lib. 3. c. 24. nonnullique alii Judæos accusarunt quòd Sacros libros depravarunt. Ergo non sunt integri Veteris Testamenti Codices, etiam quoad substantiam. 13.

Resp. 1.o Intelligi posse laudatos Patres de depravatione quoad aliquas lectiones: probabile nimirùm est, Judæos, ubi duplex erat lectio, quarum una magis favebat Christianis, eorum odio alteram suis Codicibus inseruisse; quæ quidem, cum ab eâ, quam in suâ græcâ versione Septuaginta sentiunt, discreparet, mirum non est, quòd Ecclesia Christiana, quæ eâ versione utebatur, Judæos arguerit, quòd Scripturas depravassent.

Resp. 2.do Patres, de quibus in

24
~~28~~. argumentô est sermo, non loqui de ipsâ Synagogâ Judaeorum; eodem enim modô quoad Substantialia se habent ejus Biblia, quô nostra; sed loqui de Theodotione, et Symmacho, qui, ubi à Christianismô ad Judaïsmum defecissent, versionibus suis Sacros Codices depravarûnt.

13 Ob. 7.ma Juxta dicta, et concessa Sacrae Scripturae potuerunt depravari, et reverâ depravatae fuerunt in rebus levioris notae, et nec fidem, nec mores attinentibus. Ergo etiam rebus fidem ipsam et mores spectantibus. Non est enim major ratio habenda librariorum incuriae et ignorantiae in his rebus, quàm in illis, sed utrobique stat paritas.

Resp. neg. cons. et paritatem: Disparitas est 1.o, quòd providentiae divinae repugnet, ut permiserit in libris, quos voluit esse firmam fidei et morum regulam, aliquos Substantiales, seu circa fidem et mores obrepere errores; sic enim seipsum hujusmodi errorum, ipsiusque infidelitatis auctorem quodammodò constitueret. 2.o Hujusmodi errores, si qui sacris Libris aspersi fuissent, detexissent tum Judaei, tum Christiani, neque eos passi fuissent p. vide ea quae hac de re supra disseruimus.

3tia
Pag. 29